

แก้ไขกฎหมายอาญา
ให้โอกาส "เด็ก" ไม่เกิน ๑๒ ปี ทำผิดไม่ต้องรับโทษ

นางสาวอัญมณี สัจจาสัย
วิทยากรเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย

บทความนี้ใช้เพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แก้ไขกฎหมายอาญา

ให้โอกาส "เด็ก" ไม่เกิน ๑๒ ปี ทำผิดไม่ต้องรับโทษ

นางสาวอัญมณี สัจจาสัย
วิทยากรเชี่ยวชาญ
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๓ และ ๗๔ แห่ง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อแก้ไขช่วงอายุเด็กที่ไม่ต้องรับโทษอาญา โดยปรับเปลี่ยนจากอายุ ๑๐ ปี เป็นอายุ ๑๒ ปี โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป การแก้ไขเกณฑ์อายุเด็กที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญาในครั้งนี้ เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) (General Comment No. ๑๐ (๒๐๐๗) Children's rights in juvenile justice) ที่ออกตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child – CRC) ที่ประเทศไทยเราลงนามเป็นภาคีตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และประเทศไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติตามภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๓)

เจตนารมณ์

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญา กำหนดเกณฑ์อายุเด็กซึ่งไม่ต้องรับโทษแม้ได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ที่อายุยังไม่เกิน ๑๐ ปี แต่จากข้อมูลทางการแพทย์พบว่า เด็กอายุ ๑๒ ปี กับเด็กอายุ ๑๐ ปี ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก โดยเป็นช่วงอายุที่พัฒนาการด้านความคิด สติ ปัญญา จริยธรรม และความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ การกระทำของเด็กอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมหรือการสั่งสอนเลี้ยงดูมากกว่าเกิดจากจิตใจของเด็ก และยังไม่สามารถคาดการณ์ถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของตนได้อย่างดีพอ อีกทั้งเด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี กำลังอยู่ในวัยการศึกษาระดับประถมศึกษา ยังไม่สมควรให้เข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการบางประการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลของเด็ก การมุ่งเอาผิดลงโทษจึงอาจไม่เกิดประโยชน์ อาจสร้างบาดแผลทางจิตใจและอาจทำให้เด็กเรียนรู้วิธีการทำความผิดเพิ่มขึ้นจากการอยู่ในทัณฑสถานจนนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นต้องมุ่งแก้ไขในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผลของการกระทำและปรับปรุงตัวให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไปในอนาคต

สรุปสาระสำคัญ

๑. การแก้ไขมาตรา ๗๓ และ ๗๔ โดยแก้อายุขั้นต่ำของเด็กที่ต้องเริ่มรับผิดทางอาญา จากอายุ ๑๐ ปี เป็นอายุไม่เกิน ๑๒ ปี (จากเดิมที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ กำหนดไว้ไม่เกิน ๑๐ ปี)

๒. มาตรา ๗๔ รายละเอียดวิธีการที่ศาลอาจพิจารณานำมาใช้กรณีเด็กอายุ ๑๒ - ๑๕ ปี กระทำ ความผิด มีการแก้ไขการจัดเรียงลำดับประเด็นสำคัญ การย่อหน้า แต่ไม่ได้แก้ไขหลักการสาระสำคัญตามที่มีอยู่ ในกฎหมายเดิม ซึ่งมาตรการพิเศษที่ศาลอาจใช้กับเด็กอายุ ๑๒ - ๑๕ ปี ประกอบด้วย

๑. ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป
๒. ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้ มอบตัว เด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด หากเด็กฝ่าฝืนให้ผู้ปกครองชำระเงิน แก่ศาลครั้งละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตามข้อ ๒ ศาล จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กนั้นด้วยก็ได้
๔. ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือ ถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับ ข้อกำหนดดังกล่าวในข้อ ๒ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาล เห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคล หรือองค์การนั้นยินยอม
๕. ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อฝึกและ อบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบ ๑๘ ปี

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ ๒๑)พ.ศ.๒๕๕๑	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ.๒๕๖๕
<p>มาตรา ๗๓</p> <p>“เด็กอายุยังไม่เกิน ๑๐ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”</p>	<p>มาตรา ๗๓</p> <p>“เด็กอายุยังไม่เกิน ๑๒ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่า ด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”</p>

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ ๒๑)พ.ศ.๒๕๕๑	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ.๒๕๖๕
<p>ข้อสังเกต</p> <p>มาตรา ๗๓ ได้แก้ไขมาเมื่อปี ๒๕๕๑ โดยขยายอายุเพิ่มจาก ๗ ปี เป็น ๑๐ ปี หมายความว่า เด็กอายุต่ำกว่า ๑๐ ปี ได้กระทำความผิดทางอาญา เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ หรือความผิดอื่น ๆ ที่เป็นโทษทางอาญา ยังให้ถือว่าเด็กคนนั้นมีความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา และเมื่อพนักงานสอบสวนสามารถจับกุมเด็กที่กระทำความผิด จะไม่สามารถดำเนินการตามวิธีการปกติได้ ต้องนำตัวเด็กส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กดูแลต่อทันทีทั้งนี้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นโทษให้เป็นเพราะเชื่อว่า ผู้กระทำความผิดยังมีอายุน้อย ยังขาดวุฒิภาวะในการไตร่ตรองยับยั้งชั่งใจ จึงยังไม่สมควรได้รับการลงโทษ</p>	<p>ข้อสังเกต</p> <p>เด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี กระทำความผิด ตำรวจจะต้องดำเนินการ หากตำรวจไม่รับแจ้งความถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เมื่อเด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี กระทำความผิด มีการร้องทุกข์ในความผิดต่อส่วนตัว หรือกล่าวโทษในความผิดอาญาแผ่นดิน ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ต้องรับแจ้งความ และดำเนินการสอบสวนไปตามอำนาจหน้าที่ หากพนักงานสอบสวนสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว พบว่าไม่ได้กระทำความผิด ต้องสรุปสำนวนสั่งไม่ฟ้อง ส่งไปยังพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการ สั่งคดีต่อไป</p> <p>การแก้ไขเกณฑ์อายุเด็กที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญาในครั้งนี้ เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงแผนการปฏิบัติการปฏิวัติตามข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - พ.ศ. ๒๕๖๓) กฎหมายอาญาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี เนื่องจากเด็กในช่วงอายุดังกล่าวมีความอ่อนด้อยในทางความนึกคิด ยังไม่รู้ผิดชอบชั่วดี อีกทั้งเป็นช่วงอายุที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำความผิด จึงไม่สมควรให้เข้าสู่กระบวนการดำเนินคดี แต่สมควรให้เข้าสู่กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เพื่อฟื้นฟูให้เป็นประชากรที่ดีมีคุณภาพสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ และเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กได้เรียนรู้การกระทำความผิดจนนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในอนาคต</p>
<p>มาตรา ๗๔</p> <p>“เด็กอายุกว่า ๑๐ ปีแต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ</p>	<p>มาตรา ๗๔</p> <p>“เด็กอายุกว่า ๑๒ ปีแต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้</p>

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๕
<p>ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้</p> <p>(๒) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้ มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ระหว่างเด็กนั้น ไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาล ไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้น ก่อเหตุร้ายขึ้น ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับ บุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควร จะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาล จะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนอง ที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับ ข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่ง มอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้นไปโดยวาง ข้อกำหนดดังกล่าว</p> <p>(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้น อาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองประพฤติดังเด็กนั้นเช่นเดียวกับ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลแต่งตั้งพนักงาน</p>	<p>(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ มาตักเตือนด้วยก็ได้</p> <p>(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้ มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้อง ไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่ เห็นสมควร ซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่น บาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น แต่ถ้า เด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่า ไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาล จะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มา สอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนอง ที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนด เช่นว่านั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่ บุคคลนั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว</p> <p>(๓) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังสถานศึกษา หรือสถาน ฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ให้เกิน กว่าวันที่เด็กนั้นจะมีอายุครบ ๑๘ ปี</p> <p>ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครอง ประพฤติดังเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้</p>

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ ๒๑)พ.ศ.๒๕๕๑	พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ.๒๕๖๕
<p>คุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุม ความประพฤติเด็กนั้น</p> <p>(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็ก นั้นได้หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น นอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนด ดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัว เด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาล เห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อ บุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณี เช่นว่านี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจ เช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนด ที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตาม สมควรหรือให้ดำเนินการคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการ นั้นก็ได้ หรือ</p> <p>(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึก และอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลา ที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็ก นั้นจะมีอายุครบ ๑๘ ปี</p>	<p>ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติ หรือ พนักงานอื่นใดเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้น ในกรณีที่เด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถ ดูแลเด็กนั้นได้ หรือในกรณีที่เด็กอาศัยอยู่ กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองและบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนด ดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็ก นั้นให้อยู่กับบุคคล หรือองค์การที่ศาล เห็นสมควรเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนตาม ระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือ องค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ให้บุคคล หรือองค์การนั้นมีอำนาจ เช่น ผู้ปกครอง เฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน รวม ตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็ก มีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วย การนั้นก็ได้</p> <p>ข้อสังเกต</p> <p>มาตรา ๗๔ เกี่ยวกับรายละเอียดวิธีการที่ศาลอาจ พิจารณานำมาใช้กรณีเด็กอายุ ๑๒ – ๑๕ ปี กระทำ ความผิด โดยแก้ไขการจัดเรียงลำดับประเด็นสำคัญ การย่อหน้า แต่ไม่ได้แก้ไขหลักการสาระสำคัญ ตามที่มีอยู่ในกฎหมายเดิม</p>

อะไรคือ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2565

การแก้ไขกฎหมายอาญา
ให้โอกาส "เด็ก" อายุไม่เกิน 12 ปี ทำผิดไม่ต้องรับโทษ

เจตนารมณ์

เพื่อให้การสงเคราะห์คุ้มครองสิทธิ และสวัสดิภาพของเด็กให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กกลับตัวเป็นคนดี และเป็นประชากรที่มีคุณภาพ กลับคืนสู่สังคมได้ต่อไป

>12 เด็กอายุไม่เกิน 12 ปี กระทำความผิด **ไม่ต้องรับโทษ**

เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี กระทำความผิด เด็กนั้น**ไม่ต้องรับโทษ** แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังนี้ **>15**

1

ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้น แล้วปล่อยตัวไป

2

ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่ง ให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวางเด็กนั้น ไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด หากเด็กฝ่าฝืนให้ผู้ปกครองชำระเงิน แก่ศาลครั้งละไม่เกิน 10,000 บาท

3

ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล ที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ตามข้อ 2 ศาลจะกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองประพฤติก่อนเด็กนั้น ด้วยก็ได้

4

ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองหรือมี แต่ศาลเห็นว่า ไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัย อยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับ ข้อกำหนดดังกล่าว ในข้อ 2 ศาลจะมีคำสั่ง ให้มอบตัวเด็กนั้น ให้อยู่กับบุคคลหรือ องค์กรที่ศาลเห็นสมควร เพื่อดูแล อบรม และสั่งสอน ตามระยะเวลา ที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคล หรือองค์กรนั้นยินยอม

5

ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้น จะมีอายุครบ 18 ปี

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ช่วงวัยในการกระทำผิด และการลงโทษ

ต้องดูถึงวุฒิภาวะของเด็กแต่ละช่วงวัย ซึ่งเด็กแต่ละช่วงอายุมีความรู้รับผิดชอบชั่วดีต่างกัน การที่ต้องรับโทษจึงต้องแตกต่างกัน ซึ่งกฎหมายได้วางหลักไว้ ดังนี้

เด็กอายุไม่เกิน ๑๒ ปี กระทำความผิดทางอาญาเด็กนั้น ไม่ต้องรับโทษ เพราะกฎหมายมองว่าเด็กในอายุช่วงดังกล่าวนี้ ยังมีวุฒิภาวะและประสบการณ์ความนึกคิด และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีน้อย หรือยังอ่อนต่อโลก และสังคมมาก จึงยังไม่สมควรได้รับการลงโทษ ยังให้ออกาสเด็กในการปรับตัวอยู่ในสังคม และเพื่อฟื้นฟูให้เด็กสามารถเติบโตเป็นประชากรที่ดีมีคุณภาพได้

เด็กอายุเกิน ๑๒ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี กระทำความผิดนั้น ทั้งนี้อาจไม่ต้องรับโทษก็เป็นได้ แต่ศาลอาจว่ากล่าวตักเตือน หรือส่งตัวไปยังสถานฝึกอบรม หรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความผิดที่กระทำและดุลพินิจของศาล จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเด็กและเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าวจะเริ่มคึกคะนองมากขึ้น ชอบทำตาม คล้อยตาม มีพฤติกรรมเลียนแบบ และถูกชักจูงได้ง่ายจากคนรอบข้างและสังคมแวดล้อมรอบตัว ซึ่งกระบวนการยุติธรรมที่เห็นนั้นส่วนใหญ่และส่งเด็กและเยาวชนเข้าในสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อขัดเกลาคิดใจและปรับทัศนคติให้เป็นเยาวชนที่ดีต่อไป

บุคคลที่อายุเกิน ๑๕ ปี แต่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ได้กระทำความผิด ศาลอาจลดโทษให้กึ่งหนึ่ง หรืออาจใช้วิธีการเดียวกับเด็กอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี แล้วแต่กรณีไปโดยขึ้นอยู่กับความร้ายแรง และดุลพินิจของศาล โดยปกติแล้วเด็กและเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าวนี้ มักจะหลงผิดได้ง่ายเช่นกัน แต่กฎหมายมองว่าเด็กและเยาวชนในช่วงอายุดังกล่าวนี้ มีสำนึกสำนึกความรับผิดชอบชั่วดีเทียบเท่ากับผู้ใหญ่แล้ว จึงเห็นควรลงโทษให้เทียบเท่าผู้ใหญ่ แต่ลดโทษให้เป็นกรณีไปตามความผิดที่เกิดขึ้นเท่านั้น

หากเด็กกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายใครต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดในทางแพ่ง คือการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นทั้งตัวเงิน และไม่ใช่ว่าตัวเงิน จริงอยู่แม้เด็กที่กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่อาจต้องมีความรับผิดในฐานะเป็นผู้กระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิด กฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ส่วนบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบร่วมกับเด็กนั้นด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาตรา ๔๒๙ ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์ หรือวิกลจริตก็ยังคงรับผิด ในผลที่ตนทำละเมิด บิดามารดา หรือผู้อนุบาลของบุคคลเช่นว่านี้ย่อมต้องรับผิดชอบร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น” (คำพิพากษาที่ ๑๓๗๘๙/๒๕๕๕ คำพิพากษาที่ ๙๗๗๔/๒๕๕๔)

ดังนั้น การที่เด็กและเยาวชน หากได้กระทำความผิดทางอาญา แม้จะไม่ต้องรับโทษอาญาตามกฎหมาย แต่ยังคงต้องรับผิดในทางแพ่ง และบิดามารดา หรือผู้ปกครองจะต้องร่วมรับผิดกับเด็กด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังในการดูแลเด็กแล้ว จึงเป็นอุทธรณ์ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กทั้งหลายที่จะต้องระมัดระวังดูแลเด็กในการปกครองของตนเป็นอย่างดี เพราะมิฉะนั้นจะต้องเป็นคดีความทั้งในทางแพ่งและทางอาญาได้

รัฐสามารถกำหนดมาตรการตามกฎหมาย เพื่อดูแล ป้องปรัมเด็กและเยาวชนได้ ดังนี้

๑. รมัตระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่อันจะจงใจให้เด็กประพฤิตนไม่สมควร เช่น ร้านเกมอินเทอร์เน็ต
๒. รมัตระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จำเป็นหรือไปกับบิดามารดา ผู้ที่เด็กอาศัยอยู่ หรือผู้ที่รับเด็กไปปกครองดูแล
๓. รมัตระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคล หรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสีย
๔. รมัตระวังมิให้เด็กกระทำการใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กประพฤิตเสียหายน เช่น การออกไปแข่งรถ การแต่งเนื้อแต่งตัว การคบเพื่อน
๕. จัดให้เด็กได้รับการศึกษาตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก
๖. จัดให้เด็กกระทำการกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
๗. จัดให้เด็กและหรือครอบครัวเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อแก้ไขสาเหตุในการกระทำผิดของเด็ก หลายครั้งการที่เด็กทำตัวไม่ดีเพราะพ่อแม่ผู้ปกครอง เลี้ยงลูกไม่เป็น ตามใจในเรื่องที่ไม่ควรตามใจ บังคับในเรื่องที่ไม่ควรบังคับ โดยเฉพาะโลกยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง เป็นต้น

สรุป

ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดเกณฑ์อายุเด็กซึ่งไม่ต้องรับโทษคือ อายุเกิน ๑๒ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี หลักเกณฑ์อายุดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสอดคล้องกับเหตุผลทางการแพทย์ที่เห็นว่าเด็กอายุ ๑๒ ปี ไม่มีความแตกต่างจากเด็กอายุ ๑๐ ปี ซึ่งจะเป็นช่วงอายุเด็กที่มีความอ่อนด้อยทางความนึกคิด ยังไม่รู้ผิดชอบชั่วดี อีกทั้งเพื่อให้การสงเคราะห์และคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กอายุ ๑๐ ปี แต่ไม่เกิน ๑๒ ปี ได้รับผลดียิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็กกลับตัวเป็นคนดีและเป็นประชากรที่มีคุณภาพ กลับคืนสู่สังคมได้ต่อไป ทั้งนี้การกำหนดอายุขั้นต่ำในการรับโทษทางอาญาของเด็กเป็น ๑๒ ปีนั้น จะทำให้จำนวนของเด็กที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีจำนวนลดลง ทำให้การใช้งบประมาณการบริหารจัดการในการจับกุม การคุมขัง การจำคุกลดลงด้วย โดยจะมีการใช้มาตรการอื่น ๆ มาทดแทน เช่น การควบคุม การดูแล การฝึกอบรมและจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เด็กได้รับโอกาสในการเติบโตเป็นคนดีสู่สังคม และจะส่งผลให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยทุนของมนุษย์ของประเทศในอนาคตมีเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรม.อนุมัติแก้กฎหมาย เพิ่มเกณฑ์อายุเด็กที่ได้รับยกเว้นโทษทางอาญา จากไม่เกิน 10 ปี เป็นไม่เกิน 12 ปี.

สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก <https://ilaw.or.th/node/5715>

เด็กอายุไม่เกิน 12 ปี กระทำความผิดไม่ใช่กฎหมายจะไม่ทำอะไรเลย. วุฒิชัย พุ่มสงวน อัยการจังหวัด

ประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 6. สืบค้นเมื่อ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-article/108660-kid.html>

บทความในนิตยสาร “บันทึกคุณแม่” คอลัมน์ “กฎหมายน่ารู้” โดย ชัชวาลย์ เศรษฐธลักษณ์ ที่ปรึกษา
กฎหมาย-ธุรกิจ/ ทนายความ อดีตพิธีกรรายการ “คุยกฎหมายกับทนายมวลชน” ฉบับเดือน
ตุลาคม 2558 (Vol.23 Issue 267 October 2015/ Page 116-117). สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน
๒๕๖๕ จาก <https://www.settaluck.legal/family-law/>

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๖๕. สืบค้นเมื่อ ๒๙

พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/028/T_0001.PDF

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑. สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม

๒๕๖๕ จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/A/030/19.PDF>

มีผลแล้ว แก้ไข กม.อาญา ปรับอายุเด็กทำผิด จาก 10 ปี เป็น 12 ปี ไม่ต้องรับโทษ. สืบค้นเมื่อ ๒๗

พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_3332967

ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการ

อันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๕๕.

สืบค้นเมื่อ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก

http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/20141024_14_21_55_4394.pdf

สภาเตรียมขยายช่วงอายุให้โอกาส "เด็ก" ไม่เกิน 12 ปี ทำผิดไม่ต้องรับโทษ. สืบค้นเมื่อ ๒๐ พฤษภาคม

๒๕๖๕ จาก <https://ilaw.or.th/node/5967>